

Geleceğin cerrahi asistanı tıp eğitimi sırasında cerrahi stajından yeterli yararlanıyor mu?

Do future general surgery residents have adequate surgical clerkship performance during medical school?

Makay Ö, Yazıcı P, Sözbilen M, Kaplan H
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi, Genel Cerrahi AD, İzmir

Özet

Giriş ve amaç: Altı yıllık tıp eğitiminin son yılında kliniklerde pratik hekimliği geliştirmeye yönelik çalışma imkanı bulan son sınıf tıp öğrencileri için ideal olan rotasyon yaptıkları bir stajda o stajdan yüksek verim elde etmektir. Gelecekte cerrahi bir dalı seçecek olan son sınıf öğrencisi olabildiğince cerrahi temel prensipleri kavrayıp, mümkünse ameliyatlara katılarak ve el becerisini geliştirerek, cerrahi stajından verim alabilir.

Bu çalışmada, son sınıf tıp öğrencilerine yönelttiğimiz bir anketle cerrahi stajından yararlanma düzeyini değerlendirmeyi amaçladık.

Gereç ve yöntem: Ağustos 2005 – Ocak 2006 arasında, dört haftadan oluşan genel cerrahi rotasyonunu tamamlayan toplam 136 son sınıf öğrencisi çalışmaya dahil edildi. Öğrencilere 18 açık uçlu sorudan oluşan bir anket uygulandı.

Bulgular: Ankete katılım oranı %100 idi. Öğrencilerin 72'si (% 52) erkek, 64'ü (%48) kadın ve yaş ortalaması 23,9 idi. Öğrencilerin 89'unun (%65) cerrahi rotasyonunda steril olarak ameliyata katıldığı saptanırken, uzmanlık sınavında herhangi bir cerrahi dal yazacak olan 34 (%25) öğrenciden 11'i (%8) genel cerrah olmak istediklerini belirttiler. Bu öğrencilerin tamamının en az 3, en çok 8 olmak üzere ortalama 4,7 ameliyata girdiği saptandı. Çeşitlilik açısından bakıldığında, yalnızca 2 öğrencinin 2 çeşit, diğerlerinin ise tek çeşit ameliyata katıldığı görüldü.

Sonuç: Geleceğin cerrahi asistanı, cerrahi rotasyonundan yeterli derecede yararlanıyor gibi görünüyorsa da, bu yararlanın ameliyat çeşitliliği konusunda kısıtlı kaldığı ve bu öğrencilerin yalnızca elektif ameliyatlara katılmaları ile seçici davrandıkları görüldü.

Anahtar Kelimeler: tıp eğitimi, genel cerrahi rotasyonu, ameliyat çeşitliliği, staj verimi

Summary

During the 6 year lasting study, what ideal is for the medical students (MS) especially in the final year of the study, is that they have more chance for practicing study in the hospital to have a satisfactory outcome. This outcome for a MS, who wants to be a surgeon in the future, must include learning basic surgical principals, attending the surgical operations and improve the handwork. In this study, we tried to analyze the level of outcome of final year MS after their general surgery rotation. Between August 2005 – January 2006, 136 MS answered this questionnaire including 18 questions. There were 72 male (52%), 64 (48%) female and mean age was 23,9. Only 89 MS (65%) attended the operation in a sterile condition. Eleven (8%) of 34 MS (25%) who plan to choose any surgical branch in the future underlined general surgery. Number of the operation attended was mean 4,7, ranging between 3 and 8. According to the variety of the operations, only two of the MS had a chance to attend different types of surgery, while others had attended only one.

We conclude that, although it seems as if the future general surgery resident benefits adequately from the surgical rotation, there are significant disadvantages for the carrier of these future general surgery residents in terms of types of surgery and attendance to the operations.

Key words: medical education, general surgical rotation, variety of operations, outcome of clerkship

Yazışma adresi: Özer MAKAY, Ege Üniversitesi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Genel Cerrahi Anabilim Dalı, İZMİR

Makalenin geliş tarihi : 26.07.2006 ; kabul tarihi : 13.11.2006

Giriş

Klinikler arasında rotasyon yapan tıp öğrencilerinin, özellikle eğitimlerinin son yılında da yüksek verimle eğitim almaları esastır. Bir cerrahi kliniğinde ideal olan ise, bu öğrencilere mümkün olduğunca cerrahinin temel prensiplerini öğretmek ve özellikle gelecekte genel cerrahi dalını düşünenlerde asistanlık dönemi için gerekli alt yapıyı oluşturmaktır. Tüm diğer cerrahi dalları dahil olmak üzere, cerrahiye tercih edecek öğrenci için uzmanlık eğitimi öncesi yapılacak genel cerrahi rotasyonu cerrahi eğitimin vazgeçilmez köşe taşıni teşkil etmektedir (1). Dolayısı ile diğer cerrahi dallarında uzmanlık eğitimi yapmak isteyen tıp öğrencileri için genel cerrahi rotasyonu cerrahi beceri kazanma açısından iyi bir fırsat oluşturmaktadır. Wolfson ve arkadaşlarının yaptıkları geriye dönük çalışmada genel cerrahi dalını seçen asistanların %26'sının daha sonra dal değişikliği yaptığı gözlemlendi ve bu değişikliğin, eğitim sürecinde cerrahi stajda yeterince katılım göstermemeye bağlı olduğu sonucuna varıldı (2). Bu çalışma ile tıp öğrencilerinin genel cerrahi stajından yararlanma derecesi ile kariyerlerindeki hedefleri ortaya koymayı ve mevcut eğitim programını göz önünde bulundurarak gelecekteki cerrahi asistanının genel cerrahi stajındaki verimini araştırmayı amaçladık.

Gereç ve Yöntem

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Genel Cerrahi Kliniğinde, Ağustos 2005 – Ocak 2006 arasında dört haftadan oluşan genel cerrahi rotasyonunu tamamlayan toplam 136 son sınıf öğrencisine açık uçlu 18 soruluk anket uygulandı. Anket soruları ile daha çok öğrencilerin cerrahi rotasyonundan yararlanımlarına, katıldıkları ameliyat sayısına, ameliyat çeşitliliğine, nöbetlerdeki faaliyetlerine ve tıpta uzmanlık sınavındaki (TUS) tercihlerine odaklanıldı. Öğrencilerin katıldıkları ameliyatlar üst gastrointestinal sistem cerrahisi, meme cerrahisi, endokrin cerrahisi, hepatopankreatikobilier sistem cerrahisi, transplantasyon cerrahisi ve koloproktoloji altında toplandı.

Bulgular

Ankete katılan 136 öğrencinin tamamı anketi yanıtladı. Bunlardan 72 'si (% 52) erkek, 64'ü (%48) kadın; ortalama yaş ise 23,9 idi. Tıp eğitiminin 4. yılındaki 4 haftalık stajyerlik döneminde genel cerrahi stajından alınan notlar 35–90 arasında olup ortalaması $70,2 \pm 11$ idi. Staj tekrarı yapanların sayısı 5 (%3) idi.

Öğrencilerin ancak 89'unun (%65) cerrahi rotasyonunda steril olarak ameliyata katıldığı görüldü. Nöbetlerde ise öğrencilerin ameliyata katılım oranı %23,5 idi. Nöbetlerde ameliyata katılan 32 öğrenciden ancak 21'inin (%65) bu işi gönüllü olarak yaptıkları saptandı.

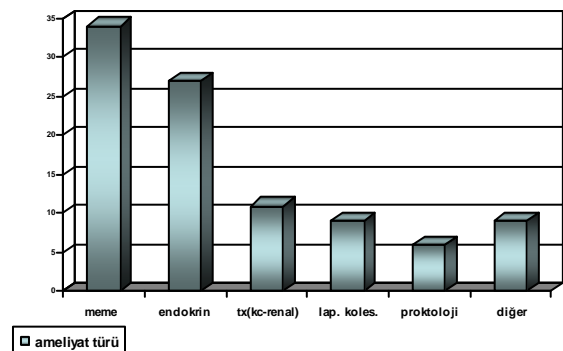
Uzmanlık sınavında herhangi bir cerrahi dal (genel cerrahi, kalp-damar cerrahisi, göğüs cerrahisi, beyin cerrahisi, kulak burun boğaz, plastik ve rekonstrüktif cerrahi, göz hastalıkları, üroloji, kadın hastalıkları ve doğum) tercih edecek olan 34 (%25) öğrenciden sadece 11 tanesi (%8) [erkek=9, kadın=2] genel cerrah olmak istediklerini belirttiler (Tablo I). Diğer cerrahi dalları arasında ise en yüksek oranda göz hastalıkları tercih edilirken en az tercih edilenin kadın hastalıkları ve doğum olduğu görüldü.

Tablo 1 - Bulgular

Olgu sayısı	136	
Yaş	22-27 (ort: 23.9)	
Cinsiyet (E/K)	72/64 :1,1	
Sınav sonucu	35-90 (ort:70.2)	
Uzmanlık için tercihi dal	Cerrahi :%25 Diğer : %75	Genel cerrahi: %8 Diğer cerrahiler: %16.9
Ameliyat deneyimi	89 (%65) ; nöbet :%23	
Ameliyat sayısı	1-15 (ort:4.5)	

Katılımda bulunan ameliyatları değerlendirecek olursak, geleceğin cerrahi asistanları olarak kabul edilen bu öğrencilerin tamamının en az 3, en çok 8 olmak üzere ortalama 4,7 ameliyata girdiği saptandı. Çeşitlilik açısından bakıldığında, yalnızca 2 öğrencinin 2 çeşit, diğerlerinin ise tek çeşit ameliyata katıldığı görüldü (Şekil I). Bunun yanı sıra, alt birim açısından irdelendiğinde, öğrencilerden 4'ünün endokrin cerrahisi, 4'ünün koloproktoloji ve 3'ünün üst gastrointestinal sistem cerrahisi + renal transplantasyon birimlerinde çalıştıkları görüldü. Bu öğrencilerde nöbette ameliyata katılma oranı ise %0 idi.

Şekil I. Girilen ameliyatların dağılımı

Tartışma

Mevcut az sayıdaki literatür sonuçlarına göre 'yaşam tarzı düzenli olmayanlar' sınıfına giren cerrahi dallar, tıp öğrencileri tarafından daha az tercih edilmektedir (3). Bu durum, staj sırasındaki istekliliğin oranı ile birlikte alınan verimi de düşürmekte etken faktör oluşturmaktadır. Nitekim bu çalışmada da gözlemlendiği gibi, diğer cerrahi dallar arasında da çalışma konforu açısından üst sıralarda sayılabilecek olan göz hastalıkları birinci sırayı aldı. Tıp öğrencilerinin gelecekteki kariyerleri için tercihlerini belirlerken göz önünde bulundurdıkları değerler içinde uzmanlık alanının içeriği, süresi ve tıp öğretiminde kapsadığı zaman yer almaktadır (4). Chen ve arkadaşlarının 211 tıp öğrencisi ile yaptığı bir çalışmada cerrahi staj süresinde operasyonlara katılan tıp öğrencilerinin kariyerlerinde cerrahi dal tercihlerinin daha yüksek oranda bulundu ve yine alt grup seçiminde de tıp eğitimi boyunca öğrencilerin yaptıkları rotasyonların yüksek derecede etkin olduğu gösterildi (5). Bu sonucu destekleyecek nitelikte olan ve 20 kadar tıp fakültesinin katılımının sağlandığı başka bir çalışmada öğrencilerinin staj boyunca yetersiz cerrahi eğitimi aldıkları ve bunun kariyer seçiminde etkin rol oynadığı savunulmaktadır (6). Biz de

bu çalışmanın sonucunda, tıp öğrencilerinin cerrahi rotasyonundan yararlanımının ameliyat çeşitliliği konusunda kısıtlı kaldığı ve bu öğrencilerin yalnızca elektif ameliyatlara katılmaları ile seçici davrandıklarını gözledik. Bu seçicilik, operasyonlara katılımı azalttığı gibi tıp öğrencilerinin gelecekteki kariyerleri için cerrahi dal seçme oranını da alt düzeylere çekmektedir. Podnos ve arkadaşlarının çalışmasında, 1993 ve 1998 yılları arasındaki 5 yıllık süreçte pratisyen hekimliğin seçiminde %45,5' tan % 64,3'e anlamlı artış gözlenirken, genel cerrahi için herhangi bir artış bulunamadığı bildirilmektedir (7). Bu durumu değiştirmek için alternatif çözümler Hardacre ve arkadaşlarından geldi: Cerrahi eğitimde yenilik konusunda yapılan bu çalışmada, uzun ve zorlu eğitim sürecinin kısaltılması ve tıp eğitiminin 4.yılında alt grup seçiminin yapılması gerektiği savunulmaktadır (8). Kısacası, genel cerrahi, diğer cerrahi dallarındaki eğitim öncesinde de vazgeçilmez bir parçayı teşkil etmektedir.

Sonuç olarak, ameliyat çeşitliliği konusundaki kısıtlılığın ve ameliyatlara katılım konusundaki seçiciliğin, gerek genel cerrahi gerek diğer alt cerrahi dalları tercih etmeyi planlayan bir son yıl öğrencisinin kariyerinde olumsuz etkilere yol açabileceğini düşünüyoruz.

Kaynaklar

1. Luce EA. General surgery, the general surgical subspecialties, and prerequisite training. Arch Surg. 1993;128:134-137.
2. Wolfson PJ, Robeson MR, Veloski JJ. Medical students who enter general surgery residency programs: a follow-up between 1972 and 1986. Am J Surg. 1991;162:491-494.
3. Schwartz RW, Jarecky RK, Strodel WE, et al. Controllable lifestyle: a new factor in career choice by medical students. Acad Med. 1989;64:606-609.
4. Warshaw AL. Restoration, not preservation, of general surgery residency. Arch Surg. 1993;128:265-268.
5. Chen H, Hardacre JM, Martin C, Lillemoe KD. Do medical school surgical rotations influence subspecialty choice? J Surg Res. 2001;97:172-178
6. Chen H, Hardacre JM, Martin C, Udelsman R, Lillemoe KD. Do future general surgery residents have adequate exposure to endocrine surgery during medical school? World J Surg. 2002;26:17-21
7. Podnos YD, Campbell B, Wilson SE, Williams RA. Patterns of graduating medical student career selections from 1993 to 1998 and their effect on surgery as a career choice. Arch Surg. 1999;134:876-880.
8. Hardacre JM, Chen H, Martin C, Lillemoe KD. General surgery and fellowship training: opinions of surgical intern applicants and fellowship directors. Surgery 2000;127:14-18

**Bu çalışma 24-28 Mayıs 2006 tarihleri arasında Antalya 'da gerçekleştirilen Ulusal Cerrahi Kongresi'nde Poster Bildirisi olarak sunulmuştur.*